

Uitspraak

van de GGZ Klachtencommissie Patiënten en Naasten Utrecht (GKPNU)

Waar klager staat kan ook klaagster worden gelezen

Deze uitspraak betreft de klachtmelding van XX, klinisch in zorg bij Altrecht, zorgeenheid XX, XX

I. Verloop

Bij het secretariaat van de GGZ Klachtencommissie Patiënten en Naasten Utrecht (voor het vervolg: de Klachtencommissie of de commissie) is een klachtmeldingsformulier d.d. 2 juni 2020 van klager op 3 juni 2020 ontvangen en geregistreerd onder nummer GKPNU 042.20.2244.

Beschrijving van de klachten:

Op bovenvermeld formulier zijn de klachten – door de Klachtencommissie als volgt begrepen - omschreven:

1. Klacht tegen gegeven depot gegeven op 30 mei 2020;
2. Klacht tegen volgende depots.

Klacht 1 is ontvankelijk op grond van artikel 41 Wet bijzondere opnemingen in psychiatrische ziekenhuizen (BOPZ). Klager ontvangt verplichte zorg en is onvrijwillig opgenomen op basis van een Machtiging tot voortgezet verblijf d.d. 31 mei 2019 met expiratedatum 31 mei 2020.

Op grond van artikel 15:1, lid 2 van de Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg (Wvggz) is de BOPZ nog toepasselijk op de verleende Machtiging tot voortgezet verblijf, in casu tot en met 31 mei 2020.

Klacht 2 is ontvankelijk op grond van artikel 10.3 Wvggz. Klager ontvangt verplichte zorg en is onvrijwillig opgenomen op basis van een Crisismaatregel d.d. 2 juni 2020 met een geldigheidsduur tot 5 juni 2020. Bij mondelinge uitspraak op 4 juni 2020 is de Crisismaatregel voortgezet tot en met 25 juni 2020. Voorts is een Zorgmachtiging aangevraagd.

De klachten zijn in verband met de Corona-maatregelen behandeld in een online hoorzitting (beeldbellen) van de Klachtencommissie op 9 juni 2020.

Personalia:

Klager:

- XX (voor het vervolg: klager);
- XX, patiëntenvertrouwenspersoon (voor het vervolg: PVP);
- XX, verpleegkundige/begeleider klager.

Verweerders:

- XX, psychiater (voor het vervolg: verweerster);
- XX, arts (voor het vervolg: verweerder).

De Klachtencommissie bestaat uit:

- XX, jurist, voorzitter;
- XX, psychiater;
- XX, gedragsdeskundige.

XX, ambtelijk secretaris, is aanwezig voor de verslaglegging.

De volgende documenten stonden de Klachtencommissie in kopievorm ter beschikking:

- Klachtmeldingsformulier GKPNU d.d. 2-06-2020;
- Relevante informatie uit het Mijnquarant-dossier van klager, met zijn schriftelijke toestemming voor inzage door de Klachtencommissie, te weten: XX

Op grond van de wet moet de Klachtencommissie al haar uitspraken openbaar maken en publiceren. Om die reden staan alleen in de aanhef de namen van betrokkenen en staan in het verslag en de overwegingen alleen functies en rollen genoemd. Uiteraard worden de namen van betrokkenen in de aanhef niet in de te publiceren uitspraak genoemd.

II. Verslag van de hoorzitting

Standpunt van klager

Het standpunt van klager is verwoord in het klachtmeldingsformulier d.d. 2 juni 2020 en luidt als volgt:

'Ik heb een depot gehad tegen mijn zin en ondanks mijn verzet. Bovendien had ik geen psychotische klachten.

Ik heb een klacht over het depot dat ik al gehad heb. En ik wil geen nieuwe depots omdat het niet nodig is, ik heb geen psychotische klachten'

Bij aanvang van de hoorzitting verscheen een verpleegkundige, die aangaf dat klager niet op de hoorzitting wilde verschijnen. De verpleegkundige is op verzoek van de commissie terug geweest naar klager en heeft uitgelegd dat klager, bij niet deelnemen aan de hoorzitting, zijn klacht niet kan toelichten en dat de PVP dan ook de hoorzitting zal verlaten en er derhalve van zijn kant geen inbreng zal zijn ter hoorzitting. Volgens de verpleegkundige begreep klager dit, maar hij wenste toch niet te komen. Gelet op dit standpunt van klager, heeft de PVP niet langer deelgenomen aan de hoorzitting.

Standpunt van verweerders, zakelijk weergegeven

Verweerster gaf aan dat klager het depot van 30 mei 2020 vrijwillig heeft genomen, er was geen sprake van dwang en verzet. Dit is door verweerster voorafgaande aan de hoorzitting met de psychiater van 30 mei 2020 nagevraagd. Er is daarom ook geen 40a formulier ingevuld en uitgereikt. Verweerder gaf aan dat hij dit nagevraagd heeft bij de dienstdoend arts van die dag en bij de supervisor en dat gebleken is dat er sprake is geweest van vrijwilligheid. Klager zou hebben ingezien dat een depot nodig was om op termijn de kliniek te kunnen verlaten. Verweerster erkent dat de precieze gang van zaken rond dit depot nergens schriftelijk is vastgelegd.

Verweerders menen dat klager ook een eerstvolgend depot, gepland op 13 juni 2020, nodig heeft. Klager lijdt aan schizofrenie en gebruikt verdovende middelen, is dakloos, heeft geen inkomsten en heeft nauwelijks naasten die hem kunnen helpen om zijn situatie te verbeteren. Er is sprake van maatschappelijke teloorgang en klager pleegt ernstige delicten. Het is nodig om klager te stabiliseren en een goede leef- en woonsituatie te creëren. Klager heeft in het verleden goed gereageerd op de depots.

Omdat klager naast schizofrenie en middelengebruik bekend is met persoonlijkheidsproblematiek en hij op XX erg oninvoelbaar overkomt, is besloten klager op 5 juni 2020 op te nemen op de afdeling XX, zodat maximale zorg aan klager kan worden besteed.

III. Overwegingen en beoordeling

Voorgeschiedenis en vaststaande feiten

Bij rechterlijke beslissing is klager ingaande 19 december 2017 op grond van een artikel 37a-plaatsing van het wetboek van Strafrecht geplaatst in een forensisch psychiatrische kliniek van Inforsa.

Op 31 mei 2019 is tegen klager een Machtiging voortgezet verblijf verleend. Deze machtiging had een geldigheidsduur tot en met 31 mei 2020.

In juni 2019 is klager opgenomen bij Altrecht, alwaar hij per 23 januari 2020 met voorwaardelijk ontslag is gegaan.

Op 6 maart 2020 is het voorwaardelijk ontslag ingetrokken. Enerzijds omdat klager dreigend was en oninvoelbaar overkwam, anderzijds omdat hij zijn medicatie niet ophaalde. Die dag is er een klinisch BOPZ-behandelplan opgesteld.

Tijdens deze opname is klager onder dwang behandeld met medicatie, te weten op 20 maart 2020 en 4 april 2020. Beide keren kreeg klager Zypadhera in depotvorm. Deze dwangbehandeling is klager op 19 maart 2020 aangezegd. Hem is die dag het 40a-formulier uitgereikt. In het formulier zijn beide gronden, zowel het interne- als het externe gevaarscriterium, aangekruist en van een motivering voorzien. Ook is klager die dag door zijn behandelaar als wilsonbekwaam aangemerkt ter zake de voorgestelde behandeling.

Op 7 april 2020 is klager opnieuw voorwaardelijk ontslag verleend. In de ontslagbrief is, naast andere voorwaarden, expliciet opgenomen dat de dwangbehandeling, in de vorm van medicatie in depot verstrekking, doorloopt.

Op 22 april 2020 stuurde XX, Crisisdienst Antes, een brief naar de huisarts, nadat de crisisdienst klager een dag eerder heeft beoordeeld. Klager verblijft dan bij het Leger des Heils te Rotterdam. Klager maakt een verwarde, achterdochtige en paranoïde indruk. Voorts vermeldt de brief: "Echter na beoordeling is niet tijdig door de GD teruggebeld", hetgeen er in resulteerde dat er op dat moment geen heropname heeft plaatsgevonden.

Op 15 mei 2020 is er door de Crisisdienst uit Rotterdam een vooraanmelding gedaan.

Op 29 mei 2020 wordt klager aangehouden op het Centraal Station te Amsterdam. Aldaar zou klager verward gedrag hebben laten zien, gedreigd hebben en hij zou een mes bij zich hebben. Uit het dossier leidt de commissie af dat die dag het voorwaardelijk ontslag is ingetrokken. Via GGZ Arkin wordt klager op 30 mei opgenomen bij Altrecht, XX.

Op 30 mei 2020 wordt klager depotmedicatie toegediend. Hierover klaagt klager. Zie klacht 1. Die dag vindt er een basisonderzoek plaats, waarin is opgenomen dat klager geen ziektebesef en ziekte-inzicht heeft. Ook wordt er een medische verklaring opgemaakt met het oog op het aanvragen van een Zorgmachtiging.

Ingaande 1 juni 2020 verblijft klager vrijwillig bij Altrecht. Kort daarna maakt klager kenbaar dat hij met ontslag wil. Dit leidt tot de aanvraag van een Crisismaatregel, die op 2 juni 2020 is afgegeven en op 4 juni 2020 heeft geleid tot een Voortgezette crisismaatregel.

Op 2 juni 2020 wordt er een zorgplan opgemaakt. Tevens wordt klager die dag schriftelijk geïnformeerd over het verlenen van verplichte zorg, onder meer in de vorm van medicatie. Zie klacht 2.

Eveneens op 2 juni 2020 schrijft klager zijn klacht brief waarin hij kenbaar maakt het niet eens te zijn met behandeling in de vorm van dwangmedicatie.

Overwegingen klacht 1

Klager is het niet eens met het gegeven depot van 30 mei 2020, want hij schrijft geen psychotische klachten te hebben. Het depot was tegen zijn zin en is gegeven ondanks zijn verzet, zo schrijft klager. Daar staat tegenover dat verweerster ter hoorzitting heeft betoogd dat het depot van 30 mei 2020 geheel op vrijwillige basis door klager is geaccepteerd.

Twee lezingen van dezelfde gebeurtenis.

De commissie stelt vast dat klager er vanaf heeft gezien om ter hoorzitting nog een toelichting te geven op zijn klachten. Hij heeft daarmee de gelegenheid om, desgewenst, het standpunt van verweerster te weerspreken, onbenut gelaten.

De commissie stelt tevens vast dat er van de gang van zaken (tijdstip toediening, welk middel, door wie uitgevoerd, vrijwilligheid, uitvoering van toediening) omtrent het geven van dit depot geen verslaglegging heeft plaatsgevonden. Dat valt ernstig te betreuren, omdat daarmee het toetsingskader voor de commissie erg smal wordt.

In voorbereiding op de klachtbehandeling heeft verweerster contact gezocht met de dienstdoende psychiater van 30 mei 2020. Deze psychiater gaf mondeling te kennen dat klager het depot op vrijwillige basis geaccepteerd heeft. Verweerder heeft contact gezocht met de dienstdoende arts-assistent. En ook deze arts-assistent meldde dat klager het depot vrijwillig heeft geaccepteerd. Van deze mondelinge overleggen en met wie is gesproken is wederom geen verslaglegging.

De commissie betreft in haar beslissing het gegeven dat twee eerdere voorwaardelijke ontslagen zijn ingetrokken, omdat klager zijn medicatie niet kwam halen.

Al met al heeft de commissie geen twijfel aan de gang van zaken als door verweerders is verwoord. Dit brengt met zich dat deze klacht ongegrond zal worden verklaard.

De commissie geeft de zorgverantwoordelijken nadrukkelijk in overweging om, een situatie als onder klacht 1 beschreven, (meer) uitvoerig schriftelijk vast te leggen en deze verslaglegging te borgen in bijvoorbeeld de decursus. Temeer omdat klager tot nu toe altijd zijn depot heeft geweigerd en deze vrijwillige, eenmalige acceptatie van het depot als een trendbreuk kan worden opgevat.

Overwegingen klacht 2

Op de dag van de hoorzitting (9 juni) is klager opgenomen op grond van de Voortgezette crisismaatregel. Deze heeft een geldigheidsduur tot en met 25 juni 2020. De commissie stelt vast dat op de aangevraagde Zorgmachtiging door de rechter nog niet is beslist.

Ter hoorzitting is aangegeven dat klager op 13 juni 2020 een volgend depot krijgt; een keer per 14 dagen. Voor zover klager het niet eens is met het geven van volgende depots, zal de commissie dat beperken tot het geplande depot van 13 juni 2020.

Meer in het algemeen overweegt de commissie dat verplichte zorg bij psychiatrische patiënten een ernstige inbreuk is op hun persoonlijke levenssfeer en/of lichamelijke integriteit. Deze inbreuk dient dan ook met de nodige waarborgen omkleed te zijn. Daarom worden er op zowel juridisch als medisch gebied eisen gesteld aan het mogen toepassen van verplichte zorg. Op juridisch gebied moet verplichte zorg voldoen aan de vereisten van de Wvz (onder meer vastlegging van het behandelbeleid in een zorgplan, het schriftelijk motiveren van de noodzaak tot verplichte zorg in relatie tot het ernstig nadeel en het schriftelijk kennis geven hiervan aan de patiënt).

Op medisch gebied moet verplichte zorg voldoen aan de eisen van proportionaliteit, subsidiariteit, doelmatigheid en veiligheid. Dat wil zeggen dat het medisch ingrijpen in verhouding moet staan tot het af te wenden ernstig nadeel, dat er geen minder ingrijpende maatregelen mogelijk zijn en dat de maatregel bijdraagt aan het bereiken van het behandeldoel en dat de patiëntveiligheid gewaarborgd is.

De commissie stelt vast dat er op 2 juni 2020 jegens klager een zorgplan is opgesteld. De commissie overweegt dat in dit plan met name aandacht wordt besteed aan de juridische aspecten van verplichte zorg in de vorm van toediening van medicatie (diagnose, ernstig nadeel en doelstelling verplichte zorg). Bij de zorgvuldigheidsvereisten op medisch gebied (proportionaliteits- en subsidiariteitsvereisten, doelmatigheid en veiligheid) wordt niet stilgestaan, terwijl de Gebruiksaanwijzing bij het opstellen van een zorgplan hier wel aandacht aan besteed.

Voortbouwend op het zorgplan, is klager op 2 juni 2020 een brief uitgereikt waarin gemotiveerd is dat verplichte zorg volgens de behandelaar aangewezen is.

Als directe aanleiding voor de heropname wordt genoemd dat klager verward is aangetroffen op Amsterdam CS en dat klager bedreigend is geweest naar omstanders en door klager is aangegeven een mes te hebben.

In de brief wordt onder meer vermeld dat klager op 2 juni 2020 is onderzocht en de (behandel) mogelijkheden met klager zijn overlegd en dat verplichte zorg onder meer wordt gegeven om de geestelijke gezondheid van klager te stabiliseren.

Voorts is vermeld dat klager tijdens een eerdere opname antipsychotica weigerde, waarna tot depot verstrekking is overgegaan. Voorafgaande aan de huidige opname heeft klager de voorwaardelijke ontslag voorwaarden niet nageleefd door geen medicatie meer te nemen. Volgens de behandelaren is er weer sprake van een psychotisch toestandbeeld. Zonder behandeling met ontslag gaan, zou opnieuw tot ernstig nadeel leiden.

Het ernstig nadeel buiten de instelling bestaat uit de vrees voor maatschappelijke teloorgang. *“U geeft overlast en gedraagt zich dreigend richting de omgeving. U heeft verward gedrag laten zien op Amsterdam CS, u geeft aan een mes bij u te dragen. U komt afspraken met de ambulante behandelaren niet na. U bent eerder met goed effect behandeld met een antipsychotica depot en het ligt in de lijn der verwachting dat deze behandeling wederom effectief zal zijn”,* aldus de behandelaren. Daarnaast schrijven de behandelaren:

“De verplichte zorg wordt alleen gegeven omdat het niet anders kan. Een minder ingrijpende maatregel is niet mogelijk omdat: U bent verward aangetroffen (...) U heeft uw medicatie niet

genomen waardoor er korte tijd na de vorige opname bij Altrecht (april 2020) wederom sprake is van een crisissituatie waarvoor opname in een psychiatrisch ziekenhuis noodzakelijk was om ernstig nadeel voor uzelf of anderen te voorkomen.

De verplichte zorg is in verhouding tot het gevaar omdat: U deed verwarde uitspraken, liet bizar gedrag zien en was verbaal dreigend naar omstanders waarbij u aangaf een mes te hebben. Er was sprake van lichamelijke verwaarlozing, er was sprake van een matige zelfhygiëne, waarbij u de corona maatregelen zoals bepaald door de overheid niet in acht nam.

Om ernstig nadeel in de vorm van agressie naar anderen dan wel oproepen van agressie op, uzelf vanuit derden door uw gedrag te voorkomen, bent u nu opgenomen.

De verplichte zorg is naar verwachting doelmatig omdat: Eerdere opnames binnen de GGZ en forensische psychiatrie hebben een acute crisissituatie kunnen afwenden. Het ligt in de lijn der verwachting dat u met een adequate behandeling dermate stabiliseert dat u weer (deels) in staat zal zijn het leven naar eigen inzicht in te richten. (...)", aldus de behandelaren.

De commissie overweegt dat op grond van vorenstaande overwegingen gezegd kan worden dat het gedrag van klager het gevolg is van zijn psychische stoornis (schizofrenie, middelengebruik en persoonlijkheidsproblematiek), dit gedrag leidt tot ernstig nadeel en dat in die situatie verplichte zorg kan worden overwogen. Nu klager bij herhaling heeft laten zien dat hij in het kader van voorwaardelijk ontslag, zijn voorgeschreven medicatie niet neemt / haalt, leidt de commissie daaruit af dat klager niet bereid is op vrijwillige basis medicatie te nemen. Gelet op vorenstaande motiveringen van de behandelaren, overweegt de commissie dat niet gezegd kan worden dat de beoogde verplichte zorg, in casu het toedienen van een depot op 13 juni 2020, uit juridisch oogpunt als onrechtmatig en uit medisch oogpunt als onzorgvuldig kan worden aangemerkt. Deze overweging leidt er toe dat de commissie klacht 2 eveneens ongegrond zal verklaren.

IV. Uitspraak

De Klachtencommissie verklaart beide klachten ongegrond.

Aldus besloten op 9 juni 2020 door de GGZ Klachtencommissie Patiënten en Naasten Utrecht en ondertekend door de voorzitter, XX, op 12 juni 2020.

Deze uitspraak wordt verzonden aan klager, de PVP, verweerders, de leiding van de zorgeenheid van verweerders, de raad van bestuur, de geneesheer-directeur van de zorgeenheid, alsook de Inspecteur voor de Gezondheidszorg.